

22. september 2025

Slutrapport for Vandløbsrestaurering i Gjel Å

Oversigtskort og ændringer

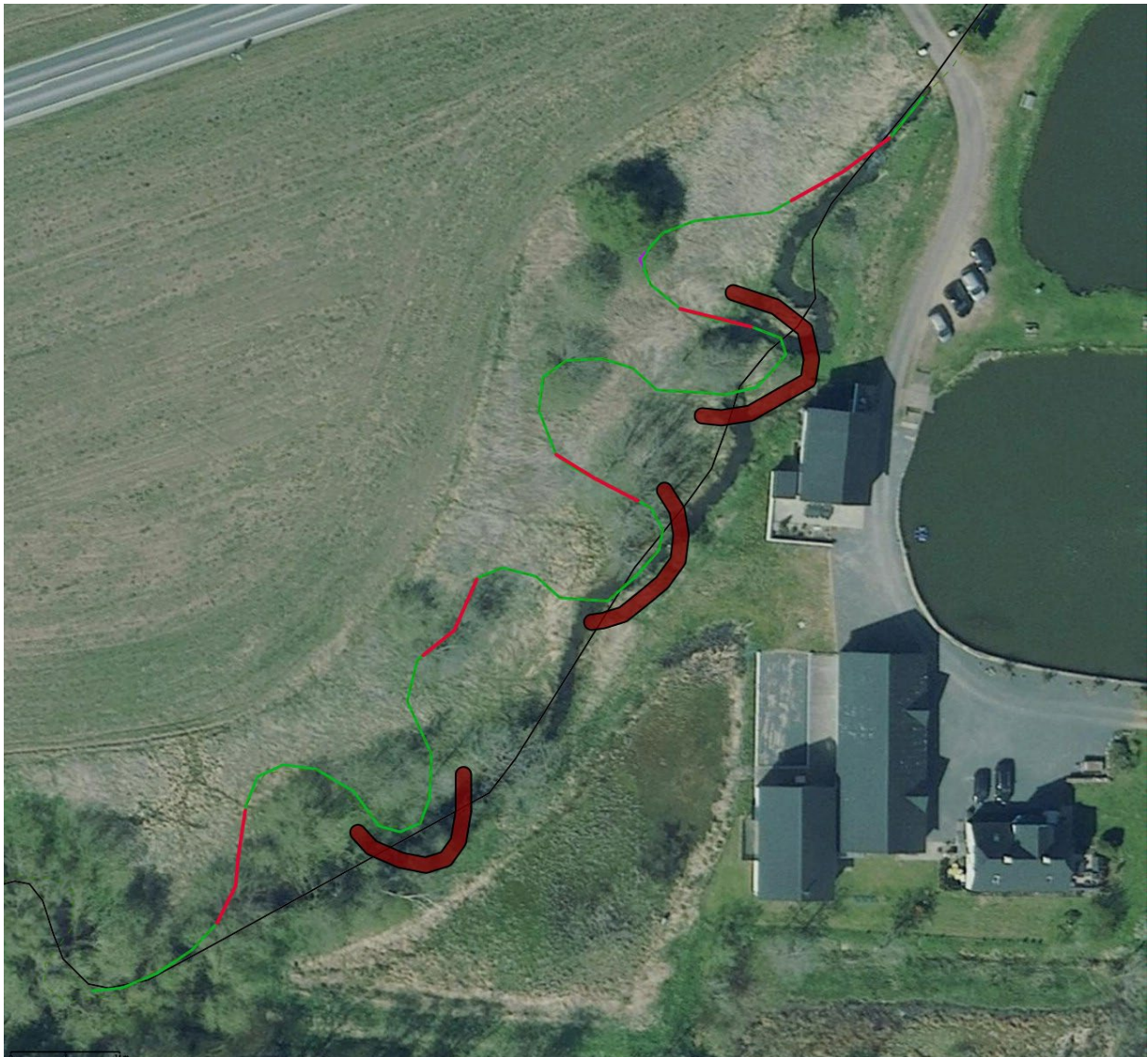
Herunder vises placeringen af gydebanks samt fjernelse af spærring AAR-01246 ved Truust Mølle, hvor passageforholdene er forbedret væsentligt.

Kort 1 med placering af gydebanks i den opstrøms del af Gjel Å. Den eneste justering der er foretaget, er at stryk nr. 4 er flyttet ca. 10m i opstrøms retning. Stryk 1,2,3 og 5, samt justering af bunden ved et styrt er alle foretaget som ansøgt og i tråd med detailprojektet.

Medfinansieret af Den Europæiske Union

Kort 2 med det nye forløb af Gjel Å (grøn streg) ved Truust Mølle for at skabe fri passage. Placering af vandløbet samt gydebanker (røde streger) og sikringssten (røde felter) er udført i overensstemmelse med detailprojekt.

Problemer der løses ved gennemførelse af projekt

Strækningen har en dårlig tilstand for fisk.

Spærringen begrænser mulighederne for at fisk kan vandre op i vandløbssystemet.

Den dårlige fiskebestand på indsatsstrækningen vurderes primært at skyldes manglende gydeområder for ørred samt spærringen ved Truust Mølle og stenstyrtet omkring st. 135.

Der er ikke kendskab til spærringer nedstrøms mod Gudenåen. Ved udlægning af gydebanker og passage for fisk og smådyr ved Truust Mølle og det øvre styrt er levevilkårene for fisk markant forbedret. Da en enkelt gydebanke kan producere en stor mængde yngel, forventes tiltagene at kunne bringe indsatsstrækningen til at opfylde målsætningen for fisk hvis rekrutteringsgrundlaget er tilstrækkeligt.

Justeringer i anlægsfase

I det store hele er projektet gennemført som planlagt jævnfør detailprojektet. Der er foretaget en mindre justering ved at flytte et enkelt af de planlagte stryg (stryg 4) ca. 10m opstrøms og ændre stensammensætningen til større sten. Den valgte placering var bedre ift. det reelle fald på vandløbet og så bidrager den lokale vandstuvning fra stryget til at skabe bedre passageforhold ved den del af projektet der omfatter justering af bunden.

Der er foretaget en mindre justering af forløbet af det nye vandløbstracé ved Truust Mølle af hensyn til at bevare så mange gamle træer som muligt.

Projektets forventede effekt

Udlægning af gydegrus samt skjulesten er en væsentlig forbedring af de fysiske forhold Gjel Å. Det forventes at projektet medvirker til i en forbedret økologisk tilstand for fisk og bidrager til fortsat at holde den høje økologiske tilstand for smådyr.

Projektet har sikret, at ørreder og andre vandløbsdyr kan bevæge sig frit mellem de forskellige strækninger af åen. Dette forventes at medvirke til i en forbedret økologisk tilstand for fisk.

Gennemførte tiltag

De udførte tiltag bliver kort beskrevet strækningsvist herunder:

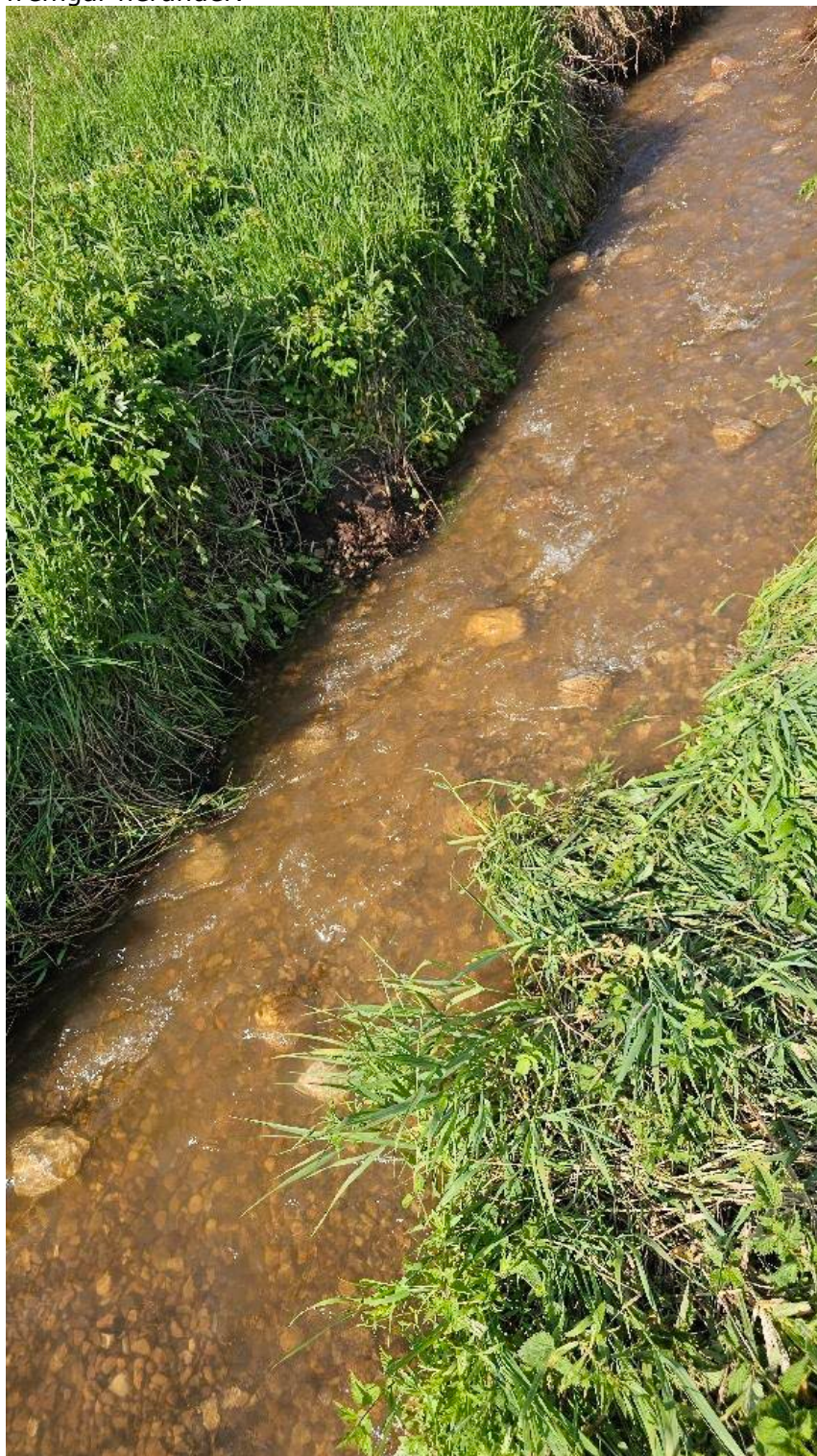
Stryg 1:

Udlægning af gydegrus på en ca. 10 m lang strækning jf. kort 1. Billede efter etablering fremgår herunder.

Stryg 2:

Udlægning af gydegrus på en ca. 10 m lang strækning jf. kort 1. Billede efter etablering fremgår herunder.

Stryg 3:

Udlægning af gydegrus på en ca. 10 m lang strækning jf. kort 1. Billede efter etablering fremgår herunder.

Stryg 4:

Udlægning af gydegrus på en ca. 10 m lang strækning jf. kort 1. Der er blandet lidt flere større sten i for at sikre stuvning af vand ved næste opstrøms tiltag hvor bunden er justeret. Billede efter etablering fremgår herunder.

Justering af bund:

Her var der en større mængde sten i åen, som dannede et mindre styrt. Stenene blev fordelt ud over en længere strækning for at udligne faldet og skabe bedre passageforhold. Billeder fremgår herunder.

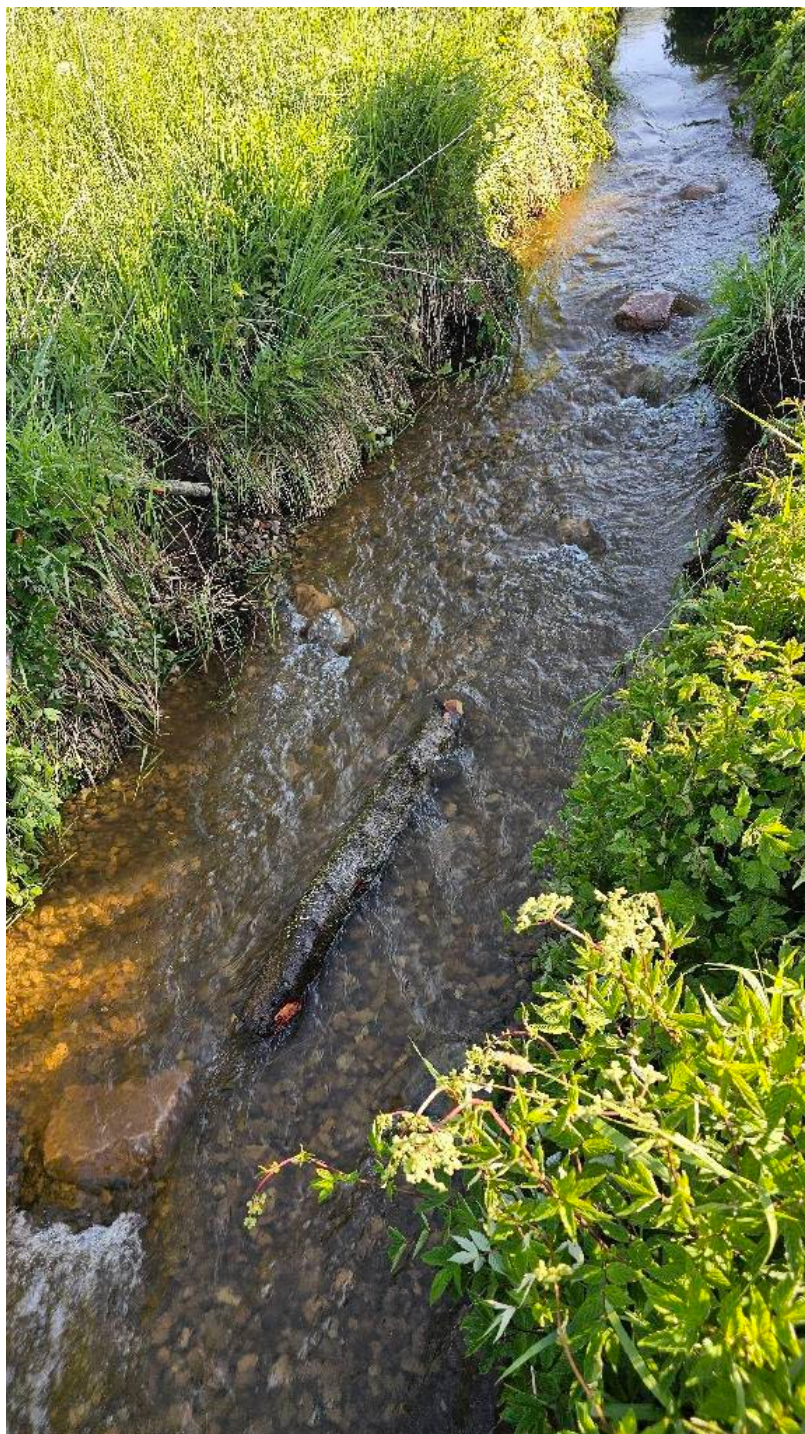
Billede taget før projekt

Billede taget efter projekt

Stryg 5:

Udlægning af gydegrus på en ca. 10 m lang strækning jf. kort 1. Billede efter etablering fremgår herunder.

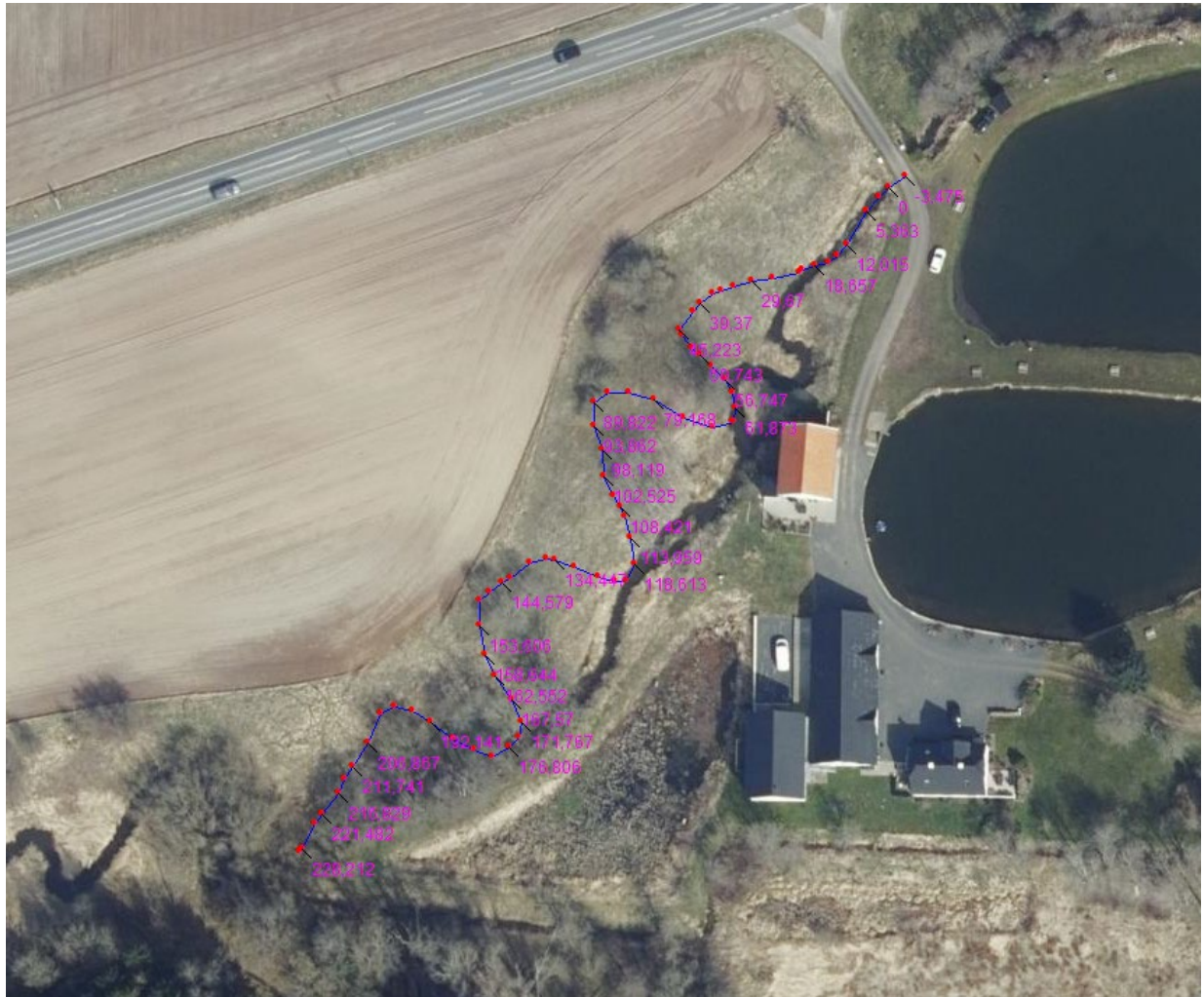
Skjulesten: Der er løbende udlagt skjulesten på hele strækningen mellem Truust Mølle og Stryg 5. Nogle få strækninger var utilgængelige for maskiner og sten der skulle være placeret, her er i stedet lagt ud i lidt større tæthed på de øvrige strækninger. Eks. på udlæg af skjulesten kan ses på billeder herunder.

Spærring AAR-01246:

Spærringen ved Truust Mølle er udlignet ved at forlænge vandløbet fra ca. 184m til 230m. Opmåling af det udførte arbejde viser, at strækningen nu har et gennemsnitligt fald hen over bunden på 4,60‰ (målt fra højeste bundkote i opstrøms ende til laveste bundkote i nedstrøms ende). Det er en væsentlig forbedring sammenlignet med tidligere hvor der var et fald på 13‰ i opstrøms ende af projektområdet og et endnu større lokalt fald hen over et styrt i vandløbet (se foto herunder). Kort 3 viser det nye forløb af vandløbet på et luftfoto fra 2021.

Kort 3 – Opmåling der viser vandløbsmidten i det nye forløb af Gjel Å

Billede af spærring før projektgennemførelse

Billede af spærring før projekt

Droneoptagelse før projekt (fotograf: Claus Moestrup, Favrskov Kommune)

Droneoptagelse før projekt (fotograf: Claus Moestrup, Favrskov Kommune)

Droneoptagelse under anlæg (fotograf: Claus Moestrup, Favrskov Kommune)

Eksempel på gydebanke udlagt i det nye genslyngede tracé

Eksempel på gydebanke udlagt på i det nye tracé